

ΑΣ 19-10-10
Ανεκονώδης

Σμυγί

Σ.Ν. Αθανασίου

Handwritten signature

A1

Πέντε εστίες διαφθοράς στα ελληνικά ΑΕΙ

Υπεξαίρεσεις μεγάλων χρηματικών ποσών από τα κονδύλια ερευνητικών προγραμμάτων και συμβάσεων έργου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΖΑ

Μεγάλο... φαινόμενο διαπιστώνουν, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι άνδρες του ΣΔΟΕ κατά τους ελέγχους που διενεργούν σε περιφερειακό ΤΕΙ. Σε πανεπιστήμιο, τεχνικό διαγωνισμός έγινε με φωτογραφικό τρόπο ώστε να προκρίθουν συγκεκριμένοι εργολάβοι. Σε ισχυρή σχολή της χώρας παρατηρείται σπαστότητα στη διανομή συγχρηματοδοτούμενων... Είναι λίγες από τις περιπτώσεις που έρχονται στο φως σε πανεπιστήμια και ΤΕΙ όπου η σπατάλη, η κακοδιαχείριση και η διαφθορά βρίσκουν εύκολους δρόμους. Αλλάστε, το ύψος των κονδυλίων που διακινούνται στα ΑΕΙ είναι ιδιαίτερα μεγάλο. Μόνο τα πανεπιστήμια για λειτουργικές δαπάνες, σίτιση και αμοιβές εκτάκτων καθηγητών θα πάρουν φέτος 58,5 εκατ. ευρώ, ενώ σημαντικά κονδύλια μπαίνουν στα ταμεία τους από ερευνητικά προγράμματα και συμβάσεις έργου

των ΑΕΙ με τον ιδιωτικό τομέα. Οι διαγωνισμοί, η αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας, η διανομή συγχρηματοδοτούμενων κονδυλίων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) αποτελούν τις τέσσερις ταμίες όπου παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες εστίες διαφθοράς. Οι προτάσεις του υπ. Παιδείας για το νέο πλαίσιο λειτουργίας των ΑΕΙ που αναμένεται να καταθέσει άμεσα θα συζητηθούν στη Σύνοδο Πρυτάνεων το προσεχές Σαββατοκύριακο. Επίσης, δίνεται στα ΑΕΙ η ευκαιρία να οργανώσουν ηλεκτρονικά τις διοικητικές τους υπηρεσίες με αξιοποίηση κονδυλίων από το πρόγραμμα «Ψηφιακή Σύγκλιση». «Εκτός από την τακτοποίηση των εσωτερικών λειτουργιών του ΑΕΙ και την ενίσχυση της διαφάνειας, βασικά φιλοσοφία του προγράμματος είναι η συγκέντρωση όλων των επιμέρους στοιχείων της λειτουργίας του ΑΕΙ και η ανάλυσή τους. Έτσι, θα είναι ευκολότερη η χάραξη στρα-

τηγική, αφού αυτή θα στηρίζεται πλέον σε πραγματικά δεδομένα και όχι σε εικαστικές στρατηγικές ή προσωπικές σχέσεις της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου», ανέφερε στην «Κ» υψηλόβαθμο στέλεχος του υπ. Παιδείας. Και συμπλήρωσε: «Φαινόμενα διαφθοράς όχι μόνο θα εντοπίζονται πιο εύκολα, αλλά θα είναι δύσκολο να αναπτυχθούν, αφού ο καθένας θα έχει πρόσβαση στα δεδομένα και θα μπορεί να κάνει τις συγκρίσεις του»...

τηγική, αφού αυτή θα στηρίζεται πλέον σε πραγματικά δεδομένα και όχι σε εικαστικές στρατηγικές ή προσωπικές σχέσεις της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου», ανέφερε στην «Κ» υψηλόβαθμο στέλεχος του υπ. Παιδείας. Και συμπλήρωσε: «Φαινόμενα διαφθοράς όχι μόνο θα εντοπίζονται πιο εύκολα, αλλά θα είναι δύσκολο να αναπτυχθούν, αφού ο καθένας θα έχει πρόσβαση στα δεδομένα και θα μπορεί να κάνει τις συγκρίσεις του»...

τηγική, αφού αυτή θα στηρίζεται πλέον σε πραγματικά δεδομένα και όχι σε εικαστικές στρατηγικές ή προσωπικές σχέσεις της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου», ανέφερε στην «Κ» υψηλόβαθμο στέλεχος του υπ. Παιδείας. Και συμπλήρωσε: «Φαινόμενα διαφθοράς όχι μόνο θα εντοπίζονται πιο εύκολα, αλλά θα είναι δύσκολο να αναπτυχθούν, αφού ο καθένας θα έχει πρόσβαση στα δεδομένα και θα μπορεί να κάνει τις συγκρίσεις του»...

Υψηλά ποσά για μικρές δαπάνες

Διαγωνισμοί - προμήθειες. Περιφερειακό ΤΕΙ προκρίθηκε διαγωνισμός για το βαψίμο διαφόρων χώρων του, κοστολογώντας την εργασία με μερικές δεκάδες ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο! Σήμερα, το συγκεκριμένο ΤΕΙ ελέγχεται από τους άνδρες του ΣΔΟΕ με το πρόσφατο ερώτημα, πού πήγαν τα υπόλοιπα χρήματα εκτός από αυτά που δόθηκαν στα υλικά και στα μεροκάματα των εργατών...

Τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ δεν θα μπορούσαν να αποτελέσουν εξαίρεση στο σαθρό σύστημα, που διέπει τον χώρο των διαγωνισμών και των προμηθειών στον δημόσιο τομέα. Οι υπηρεσίες των ΑΕΙ διεξάγουν δεκάδες διαγωνισμούς κάθε χρόνο με στόχο να καλύψουν τις ανάγκες για τη συντήρηση κτιρίων, τη σίτιση των φοιτητών, την καθαριότητα κ. λπ., αλλά και τις ανάγκες για διάφορες προμήθειες είτε συντησιμίων, αναλώσιμων υλικών είτε πιο εξειδικευμένων αντικειμένων (για παράδειγμα, όργανα μετρήσεων). Οι περιπτώσεις κατάπτωσης του ποσού, φωτογραφικών διαγωνισμών για συγκεκριμένους προμηθευτές, αλλά και οι υπερβολικές διαφορές στο ποσό δαπάνης για το ίδιο αντικείμενο από ίδρυμα σε ίδρυμα είναι συχνές. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση πρόσφατου διαγωνισμού για κλιματισμό χώρου σε μεγάλο ΑΕΙ, όπου οι τρεις από τις τέσσερις προσφορές ήταν διπλάσιες της τελευταίας, η οποία πάντως αποκλείστηκε έπειτα από ενστάσεις που κατέθεσαν οι άλλοι τρεις. «Μα γιατί, αφού ήμουν ο φθηνότερος», αναρωτήθηκε ο εκπρόσωπος της εταιρείας που αποκλείστηκε. «Ως φαίνεται, η προσφορά του ήταν φθηνή διότι δεν είχε συμπεριλάβει την προμήθεια των υπερίσθλων της τεχνικής υπηρεσίας του ΑΕΙ, όπως είχαν κάνει οι υπολοίποι...», εξήγησε στην «Κ» πανεπιστημιακός του ΑΕΙ.

Συγγράμματα και μετεγγραφές

- ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ
- ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ
- Αιτήσεις για μετεγγραφή ανά νομό

Πλασματικές ανάγκες εξοπλισμού

Κινητή περιουσία. Πώς αξιοποιούνται ο δαπανηρός -ας προς την απόκτηση και συντήρηση- εξοπλισμός των εργαστηρίων και οι υπόλοιπες υποδομές των ιδρυμάτων; Γίνεται εξοικονόμηση πόρων; Υπάρχει συνεργασία μεταξύ των φορέων που μπορούν να επωφεληθούν από ίδιες υποδομές; Τα ερωτήματα είναι... ρητορικά, αφού η αξιοποίηση της κινητής περιουσίας των ΑΕΙ είναι αναποτελεσματική και αποτελεί μια ακόμη εστία διαφθοράς.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με έμμερο πανεπιστημιακό ο οποίος μίλησε στην «Κ», «κυρίαρχη είναι η αντίληψη της ατιμωρησίας που απολαμβάνουν πρόσωπα σε κλίρες θέσεις εντός του ΑΕΙ, η οποία επιτρέπει να αναπτυχθούν φαινόμενα διαφθοράς». Ενδεικτικότερο μέσο παράνομο πλουτισμού των πανεπιστημιακών από την κινητή περιουσία του ιδρύματος είναι η δημιουργία πλασματικών αναγκών για εξοπλισμό.

«Τα παράδειγμα, αντί να δημιουργούνται εργαστήρια σε κάθε ίδρυμα και γιατί όχι σε επίπεδο νομού και η προμήθεια εξοπλισμού να είναι για κοινή χρήση απ' όλους τους ερευνητές, με βάση προγραμματισμό και συγκεκριμένο κανονισμό, έχει επικρατήσει η λογική των τοπικών προμηθειών, με μεγάλο κόστος απόκτησης και συντήρησης και τις απόλυτες κυριαρχίες του κάθε καθηγητή ως προς τη χρήση και την αξιοποίηση», παρατήρησε ο ίδιος πανεπιστημιακός. Και όσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη για εξοπλισμό, τόσο περισσότερες είναι οι ευκαιρίες για παράνομο πλούτισμο και διαφθορά. Έτσι, τα φώτα στρέφονται κυρίως στα ιδρύματα, όπως σχολές και τα τμήματα που έχουν τεχνολογικά κατεύθυνση ή σχετίζονται με επιστήμες Υγείας, όπου ο εργαστηριακός και υπόλοιπος εξοπλισμός είναι απαραίτητος.

Μηχανισμοί πλουτισμού από Ειδικούς Λογαριασμούς

Ειδικό Λογαριασμό Έρευνας. Σε μηχανισμούς πλουτισμού ημετέρων -διδασκόντων και εκπροσώπων φοιτητικών παρατάξεων- έχουν καταλήξει σε πολλές περιπτώσεις οι Ειδικό Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ). Οι ΕΛΚΕ είναι η υπηρεσία που διαχειρίζεται τα κονδύλια τα οποία παίρνει κάθε ΑΕΙ από τα ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα που αναπτύσσει, καθώς και από τις συνεργασίες και την παροχή υπηρεσιών, των οποίων οι αποδόσεις μπορεί να είναι το κράτος, Οργανισμοί Το-

πικής Αυτοδιοίκησης, η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και ιδιωτικοί φορείς. Για παράδειγμα, τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ έχουν πάρουν από συνεργασίες με ιδιωτικές εταιρείες για την εκπόνηση ερευνητικών μελετών ή πουλούν τα προϊόντα της εφαρμοσμένης έρευνάς τους. Ουσιαστικά, δηλαδή, οι Ειδικό Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας αποτελούν την κινητήρια δύναμη κάθε ΑΕΙ, αφού όχι μόνο συμπληρώνουν κατά ένα σημαντικό μέρος τους τακτικούς προϋπολογισμούς των ιδρυμάτων, αλλά

δημιουργούν κι ένα ισχυρό οικονομικό απόθεμα από την παρακράτηση μέρους της εισρεύσεως χρηματοδότησης, το οποίο σε πολλές περιπτώσεις φτάνει το 20%. Το απόθεμα δημιουργείται με σκοπό να επαναπροσφορθεί δράσεις και ιδρύματα, όπως είναι η χρησιμοποίηση υποστηρίξεων και νέων ερευνητικών και αναπτυξιακών προσπαθειών κ. λπ. Στην πράξη, όμως, το απόθεμα από τους ΕΛΚΕ έχει καταλήξει σε πολλές περιπτώσεις σε μηχανισμό για την άσκηση «πολιτικής» από την πλευρά των αρ-

χών των ΑΕΙ. Είναι γνωστό στην ακαδημαϊκή κοινότητα ότι η «πολιτική» περιλαμβάνει χρηματοδοτήσεις συγκεκριμένων ομάδων διδασκόντων ή την απαλλαγή τους από την υποχρέωση της παρακράτησης του ΕΛΚΕ, πληρωμή υπερφορών ή επιπλέον αμοιβών σε προσωπικό γύρω από τη διοίκηση, χρηματοδότηση ακόμη και φοιτητικών παρατάξεων. Μάλιστα, παράγοντες των ΑΕΙ που μίλησαν στην «Κ» δήλωσαν ότι όλοι πρέπει να έχουν καλές σχέσεις με τους ανθρώπους των ΕΛΚΕ...

Απαξίωση ακίνητης περιουσίας

Ακίνητη περιουσία. Η ακίνητη περιουσία των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ, που έχει προέλθει από την κρατική χρηματοδότηση και από τα διάφορα κληροδοτήματα, είναι ιδιαίτερα μεγάλη και προσφέρει ευκαιρίες για παράνομο πλουτισμό, διαφθορά, διασπάθιση χρήματος. «Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες εστιες σπατάλης και διαφθοράς στον χώρο των ΑΕΙ», ανέφερε στην «Κ» στέλεχος του υπ. Παιδείας.

Ειδικότερα, βασικό ζήτημα είναι η λειτουργία, η συντήρηση των κτιριακών υποδομών των τμημάτων που χρησιμοποιούνται για το εκπαιδευτικό έργο, αλλά και η αξιοποίηση της υπόλοιπης περιουσίας των ΑΕΙ. Όμως, η χρόνια έλλειψη λογοδοσίας και η δημοσιοπάληλη νοστορία που επικρατεί στα ΑΕΙ έχουν οδηγήσει σε απαξίωση της περιουσίας τους.

Χαρακτηριστικά είναι η περίπτωση νεοεκλεγέντος πρύτανη μεγάλου πανεπιστημίου, ο οποίος όταν θέλησε να ανοίξει ένα κλειδωμένο γραφείο, διαπίστωσε ότι τα κλειδιά είχαν χαθεί. Μετά μία υποτυπώδη έρευνα, οι διοικητικοί υπάλληλοι διαπίστωσαν ότι τα κλειδιά του γραφείου τα είχε καθηγητής που έχει συνταξιοδοτηθεί.

«Δεν υπάρχει διάθεση για την όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση και εκμετάλλευση της περιουσίας των ΑΕΙ. Ακίνητα από κληροδοτήματα παραμένουν αναξιοποίητα. Ίσως φταίει και η απουσία εξειδικευμένων υπηρεσιών για το real estate», λέει στην «Κ» ο ίδιος πρύτανης.

Διασπάθιση σημαντικών κονδυλίων έγινε κατά την ίδρυση νέων τμημάτων την τελευταία δεκαετία στην περιφέρεια. «Οι τε-

Διασπάθιση κονδυλίων έγινε κατά την ίδρυση νέων τμημάτων την τελευταία δεκαετία στην περιφέρεια.

ράστιες ανάγκες για τη δημιουργία κτιριακών εγκαταστάσεων και υλικοτεχνικής υποδομής των νέων ΑΕΙ έγιναν ακόμη μεγαλύτερες λόγω της πολυδιδασκασίας των ΑΕΙ και της κατανομής των τμημάτων σε διαφορετικές πόλεις, ώστε να ικανοποιηθούν τα αιτήματα των τοπικών κοινωνιών. Για παράδειγμα, το Παν. Κρήτης, που ιδρύθηκε στο Ηράκλειο, τριτοκομήθηκε με τη με-

τατροπή της Πολυτεχνικής Σχολής σε Πολυτεχνείο Κρήτης με έδρα τα Χανιά και την εγκατάσταση τμημάτων στη Ρέθυμνο. Ανέλογη ήταν και η διασπορά των Σχολών του Παν. Θράκης, των τμημάτων του Παν. Αιγαίου, του Παν. Πελοποννήσου και του Παν. Θεσσαλίας», ανέφερε έρευνα του ΕΛΙΑΜΕΠ, που εκπονήθηκε από τον πανεπιστημιακό Νικόλαο Σύψα. Η ίδια μελέτη θέτει και το ζήτημα της προτεραιότητας των υποδομών. «Οι υποδομές των ΑΕΙ βρίσκονται στο έλεος ελθοντων πολιτικών στοιχείων, που κάνουν κατάχρηση του θεσμού του πανεπιστημιακού ασύλου επιδίδονται σε βανδαλισμούς και εκτεταμένες φθορές της περιουσίας των πανεπιστημίων. Φαινόμενα που ξεκινούν από κλοπές ηλεκτρονικών υπολογιστών και βανδαλισμούς σε εργαστήρια, αιθουσες διδασκαλίας και φοιτητικές εστίες και φτάνουν μέχρι εμπρησμούς κτιρίων, εμφανίζονται με απηυχτική συχνότητα, γίνονται ανεκτά από την ακαδημαϊκή κοινότητα και μένουν πάντα απηυχτικά. Το κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών είναι δυσβάστακτο για τα περιορισμένα οικονομικά των ΑΕΙ», επισημαίνει.

Σπατάλη και στα συγγράμματα

Συγγράμματα. Μεγάλη σπατάλη παρατηρείται και στο σύστημα διανομής συγγραμμάτων στους φοιτητές, καθώς πολλά ΑΕΙ «υπερφορτώνουν» τις λίστες με τα συγγράμματα που προτείνουν στους φοιτητές τους, με προφανή κέρδη για συγγραφείς και εκδόσεις. Η δυνατότητα για κατάχρηση και σπατάλη καταδεικνύεται και από το μέγεθος της συγκεκριμένης αγοράς βιβλίων.

Φέτος θα δοθούν πάνω από 1,2 εκατ. τόμοι βιβλίων στους περίπου 300.000 φοιτητές των πανεπιστημίων και ΤΕΙ. Το ετήσιο κόστος για τα συγγράμματα υπολογίζεται σε 60 εκατ. ευρώ, ενώ στο σύστημα εμπλέκονται 20.000 διδάσκοντες και 1.087 εκδόσεις.

Ενα χαρακτηριστικό παράδειγμα καταχρηστικής άσκησης της δυνατότητας που έχουν οι φοιτητές να επιλέξουν μεταξύ δύο πακέτων συγγραμμάτων, τα οποία διαμορφώνουν και προτείνουν οι ίδιοι οι πανεπιστημιακοί, είναι η ακόλουθη περίπτωση. Σε ιατρική σχολή της χώρας, για την Παθολογία του θώρακα υπάρχουν δύο επιλογές που έχουν οι φοιτητές είναι ή να επιλέξουν 10 ξεχωριστά βιβλία με σύνολο 7.831 σελίδων ή να επιλέξουν ένα μόνο βιβλίο 424

σελίδων. Επίσης, σε άλλο μάθημα η πρώτη επιλογή πακέτο περιλαμβάνει 11 βιβλία και η δεύτερη μόνο ένα. Είναι προφανές τι θα επιλέξει ο φοιτητής και το μέγεθος της σπατάλης.

Το υπουργείο Παιδείας από φέτος έχει οργανώσει ένα ηλεκτρονικό σύστημα διανομής συγγραμμάτων – με την ονομασία «Ευδοξος» – με στόχο, όπως η γενική του υπουργείου αναφέρει, τον εξορθολογισμό του συστήμα-

Το ετήσιο κόστος είναι 60 εκατ. ευρώ, ενώ στο σύστημα εμπλέκονται 20.000 διδάσκοντες και 1.087 εκδόσεις.

τος και την αναγκαία εξοικονόμηση πόρων. Μέσω του συστήματος, οι φοιτητές θα έχουν στη διάθεσή τους στο Διαδίκτυο περίπου 11.000 συγγράμματα. Επίσης, ζήτησε την εφαρμογή του νόμου-πλαίσου που ορίζει ότι οι φοιτητές κάθε σχολής πρέπει καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών τους να πάρουν συνολικά τόσο βιβλία όσα είναι τα υποχρεωτικά και ε-

πιλογής μαθήματα που πρέπει να έχουν περάσει για να πάρουν πτυχίο. Δηλαδή, εάν πρέπει οι φοιτητές για να πάρουν πτυχίο να έχουν εξετασθεί με επιτυχία σε 40 υποχρεωτικά μαθήματα και σε 10 επιλογής, τότε πρέπει να πάρουν συνολικά 50 βιβλία. Μόνο κατ' εξαίρεση και με απόφαση της γενικής συνέλευσης της σχολής μπορεί να δοθεί δεύτερο βιβλίο σε ένα μάθημα.

Η απόφαση του υπουργείου να εφαρμοσθεί η ρύθμιση για ένα βιβλίο ανά μάθημα έχει προκαλέσει προβλήματα σε πολλές σχολές και τμήματα της χώρας, τα οποία έως πέρυσι έκαναν κατάχρηση κι έδιναν στους φοιτητές περισσότερα του ενός συγγράμματα ανά μάθημα. Αποτέλεσμα είναι να υπάρχουν σχολές όπου οι φοιτητές τα προηγούμενα χρόνια πήραν βιβλία περισσότερα από το επιτρεπόμενο όριο και φέτος να μη δικαιούνται βιβλία για το σύνολο των μαθημάτων στα οποία πρέπει να εξετασθούν. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η Ιατρική Αθηνών, οι φοιτητές της οποίας πρόσφατα αντέδρασαν με συμβολική κατάληψη σε χώρος της σχολής, ζητώντας να εξαιρεθούν για φέτος από το σύστημα «Ευδοξος».